

Tờ Thông Tin Bệnh Truyền Nhiễm

Bệnh Thủy Đậu (Trái Rạ) và Bệnh Giời Leo (bệnh Zona)

Thủy đậu (trái rạ) là bệnh nhiễm siêu vi thường gặp có thể tái phát về sau này dưới hình thức bệnh giời leo (bệnh Zona) khi người ta đã lớn tuổi. Tất cả trẻ sơ sinh và người lớn chưa miễn dịch nên được chủng ngừa.

Lần Cập Nhật Chốt: Ngày 28 tháng Mười Một năm 2007

Bệnh thủy đậu (trái rạ) là gì?

- Bệnh thủy đậu (trái rạ) là bệnh siêu vi do siêu vi khuẩn 'herpes zoster' (còn được gọi là siêu vi khuẩn 'Varicella-Zoster') gây ra.
- Trẻ em mắc bệnh này thông thường chỉ bị bệnh tương đối nhẹ.
- Người lớn và người có hệ miễn dịch ức chế khi bị bệnh thủy đậu (trái rạ) có thể bị bệnh trầm trọng.
- Bị bệnh thủy đậu trong thời gian mang thai có thể làm cho thai nhi bị dị dạng, da bị sẹo và những vấn đề khác cho em bé.
- Trước khi việc chủng ngừa thông lệ được bắt đầu vào năm 2006, bệnh thủy đậu (trái rạ) là bệnh rất thường xảy ra. Ngày nay tỉ lệ mắc bệnh thủy đậu (trái rạ) ngày càng giảm dần khi có nhiều người được chủng ngừa hơn.

Bệnh có những triệu chứng gì?

- Triệu chứng khởi đầu của bệnh thủy đậu (trái rạ) là đột nhiên bị sốt nhẹ, sổ mũi, cảm thấy người không khỏe nói chung và da nổi mẩn đỏ.
- Thông thường mẩn đỏ bắt đầu bằng những chùm nhỏ rồi biến thành những mụn nước và đóng vảy.
- Mẩn đỏ xuất hiện trong ba đến bốn ngày. Ở bất cứ thời điểm nào, các vết lở của mẩn đỏ thay đổi theo các giai đoạn phát triển khác nhau.
- Thông thường các triệu chứng bệnh sẽ xuất hiện trong hai tuần lễ sau khi người ta tiếp xúc với siêu vi khuẩn gây bệnh.
- Đa số người bệnh đều bình phục mà không bị biến chứng chi hết nhưng đôi khi bệnh thủy đậu có thể dẫn tới những biến chứng trầm trọng hơn, chẳng hạn như bị viêm phổi và viêm não. Trong trường hợp hãn hữu, bệnh có thể gây tử vong.

Bệnh lây lan bằng cách nào?

- Trong thời kỳ đầu của bệnh thủy đậu, siêu vi khuẩn gây bệnh lây lan khi người bệnh ho.

- Trong giai đoạn sau đó, siêu vi khuẩn gây bệnh lây lan khi tiếp xúc trực tiếp với chất dịch của các mụn nước.
- Bệnh rất hay lây đối với người chưa bao giờ bị bệnh thủy đậu (trái rạ) hoặc chưa bao giờ được chủng ngừa.
- Người bệnh sẽ lây lan cho người khác trong từ một hay hai ngày trước khi nổi mẩn đỏ (tức là trong giai đoạn bị sổ mũi) và có thể đến năm ngày sau đó (khi các mụn nước đã đóng vảy cứng).
- Khi bị bệnh thủy đậu (trái rạ), cơ thể sẽ tạo ra sức đề kháng miễn dịch và người ta hiếm khi bị bệnh thủy đậu (trái rạ) hai lần.

Ai dễ bị mắc bệnh này?

- Bất cứ ai chưa bị bệnh thủy đậu (trái rạ) hoặc được chủng ngừa trong quá khứ đều có thể bị bệnh này.
- Người đã bị bệnh thủy đậu (trái rạ) thường được miễn nhiễm đối với siêu vi khuẩn gây bệnh này. Thậm chí người lớn trước đây chưa từng bị bệnh thủy đậu (trái rạ) cũng có thể được miễn nhiễm với bệnh này (vì trong quá khứ đã bị nhiễm bệnh nhưng nhẹ). Đôi khi, bác sĩ cũng cho bệnh nhân thử máu để xem những người này có cần được chủng ngừa hay không.

Cách ngừa bệnh?

- Ngày nay tất cả trẻ em 18 tháng tuổi và trẻ em học năm đầu bậc trung học chưa được chủng ngừa và chưa bị bệnh thủy đậu (trái rạ) đều nên được chủng ngừa bệnh này và miễn phí.
- Thanh thiếu niên từ 14 tuổi trở lên, chưa miễn dịch với bệnh này cũng nên được chủng ngừa. Việc chủng ngừa gồm 2 liều, cách nhau 1 đến 2 tháng. Người dễ có nguy cơ bị bệnh thủy đậu (trái rạ), ví dụ như nhân viên y tế, người đang sống hay làm việc với trẻ nhỏ, phụ nữ định có thai và người có hệ miễn dịch ức chế ở chung và tiếp xúc với người bệnh nên được chủng ngừa bệnh này.
- Người bị bệnh thủy đậu (trái rạ) nên tránh xa người khác (và không đi nhà trẻ hay đi học) trong khoảng ít nhất năm ngày sau khi nổi mẩn đỏ và toàn bộ các mụn nước đã khô.
- Người bị bệnh thủy đậu (trái rạ) nên che mũi và miệng khi ho hay hắt hơi, vứt bỏ giấy lau (*tissue*) dơ, rửa tay kỹ và không sử dụng chung đồ dùng để ăn, thức ăn hoặc đồ dùng để uống.
- Thai phụ nên tránh xa bất cứ ai bị bệnh thủy đậu (trái rạ) hoặc bệnh giời leo (bệnh Zona) và nên đi khám bác sĩ nếu đã ở gần người bị những bệnh này.
- Trẻ em có hệ miễn dịch suy yếu (ví dụ như bị bệnh bạch cầu) hoặc người đang được hóa trị nên tránh xa bất cứ ai bị bệnh thủy đậu (trái rạ) hoặc bệnh giời leo bởi lẽ những người này có thể bị bệnh rất nặng.

Bệnh được chẩn đoán bằng cách nào?

Đa số trường hợp bệnh có thể được chẩn đoán theo những triệu chứng bệnh và sự xuất hiện của mẩn đỏ. Đôi khi việc chẩn bệnh được xác nhận bằng những mẫu xét nghiệm các mẩn đỏ hay máu.

Bệnh giời leo (bệnh Zona) là gì?

- Bệnh giời leo là bệnh do siêu vi khuẩn bệnh thủy đậu (trái rạ) tái hoạt động gây ra, thường xảy ra trong tuổi trưởng niên và nhiều năm sau lần bị bệnh thủy đậu (trái rạ) ban đầu.
- Đặc tính của bệnh này là nổi mẩn giống như bệnh thủy đậu (trái rạ) đau rất trên một khoảng da, thường là ở một nửa bên người.
- Tình trạng bị đau rát và ngứa ran đi đôi với mẩn đỏ có thể kéo dài trong nhiều tuần lễ hay nhiều tháng sau khi mẩn đỏ đã biến mất. Trường hợp này gọi là chứng đau dây thần kinh sau khi bị nhiễm siêu vi khuẩn 'herpes' (*post-herpetic neuralgia*).
- Siêu vi khuẩn có thể lây lan qua việc tiếp xúc trực tiếp với mẩn đỏ của người bệnh và khiến cho người chưa được miễn dịch bị bệnh thủy đậu (trái rạ).
- Bệnh giời leo thường dễ xảy ra với người có hệ miễn dịch ức chế.

Bệnh được điều trị như thế nào?

Bệnh giời leo có thể được chữa trị bằng thuốc kháng siêu vi đặc biệt như 'acyclovir' chẳng hạn. Bác sĩ gia đình có thể hướng dẫn quý vị cách giảm thiểu tình trạng khó chịu đi kèm với những triệu chứng của bệnh này. Thông thường, bệnh thủy đậu (trái rạ) tự hết mà không cần phải điều trị chi cả.

Hệ thống y tế công cộng đối phó với bệnh này như thế nào?

Bệnh thủy đậu (trái rạ) hiện nay không phải là bệnh cần phải thông báo tại tiểu bang NSW nhưng tỉ lệ mắc bệnh được theo dõi qua số bệnh nhân đã đến khoa cấp cứu và số bệnh nhân phải nằm bệnh viện vì bị bệnh thủy đậu (trái rạ) hoặc bệnh giời leo.

- Thuốc chủng bệnh thủy đậu (trái rạ), được chủng ngừa ngay cả sau khi đã tiếp xúc với siêu vi khuẩn đến 5 ngày.
- Chủng ngừa ngăn hạn bằng 'varicella-zoster immunoglobulin' (VZIG) - được bào chế từ những kháng thể trong máu được hiến tặng - có thể ngừa bệnh ở người dễ có nguy cơ bị biến chứng. Thuốc chủng loại này cần phải được sử dụng trong vòng 96 giờ sau khi người ta đã tiếp xúc với siêu vi khuẩn mới có công hiệu. Người dễ có nguy cơ bị biến chứng sau khi đã tiếp xúc với siêu vi khuẩn bao gồm phụ nữ chưa bị bệnh thủy đậu (trái rạ) và chưa được chủng ngừa, trẻ sơ sinh và một số bệnh nhân có hệ miễn dịch ức chế.

Muốn biết thêm thông tin - Ban Y Tế Công Cộng Tiểu Bang NSW

Muốn biết thêm thông tin, xin tiếp xúc với bác sĩ, ban y tế công cộng địa phương hay trung tâm y tế cộng đồng - xem dưới tiêu đề *NSW Government (Chính Phủ NSW)* ở phần trước quyển White Pages (Niên Giám Điện Thoại trắng).

Khu Vực Thành Thị	Địa Điểm	Số Điện Thoại	Vùng Nông Thôn	Địa Điểm	Số Điện Thoại
Northern Sydney/Central Coast	Hornsby	02 9477 9400	Greater Southern	Goulburn	02 4824 1837
	Gosford	02 4349 4845		Albury	02 6080 8900
South Eastern Sydney/Illawarra	Randwick	02 9382 8333	Greater Western	Broken Hill	08 8080 1499
	Wollongong	02 4221 6700		Dubbo	02 6841 5569
Sydney South West	Camperdown	02 9515 9420		Bathurst	02 6339 5601
Sydney West	Penrith	02 4734 2022	Hunter/New England	Newcastle	02 4924 6477
	Parramatta	02 9840 3603		Tamworth	02 6767 8630
Justice Health Service	Matraville	02 9311 2707	North Coast	Port Macquarie	02 6588 2750
NSW Department of Health	Nth Sydney	02 9391 9000		Lismore	02 6620 7500
NSW Health: www.health.nsw.gov.au					